

tusok megoldására. Eléggé nyilvánvaló, hogy az etnikumok stratégiai kijátszása jelenti ez esetben a tétet.

A nemzetiségi identitás persze legitim formájában is jelenthet tényleges belépőt a politikába azon csoportok számára, amelyek ki voltak rekesztve korábban a közösségből. Példa rá India, ahol a társadalom túlságosan egyenlőtlen, mégis a Westminster-modell, egyfajta demokrácia meghonosodott. Afrika azonban nem India. Talán a Dél-Afrikai Köztársaság az, amelyik igyekszik bizonyítani, hogy a vallási, kulturális, etnikai pluralizmusnak helye van, sőt nélkülözhetetlen a közös identitás kifejlődésében.

Az látnivaló, hogy a nemzetiségi kérdés a szubszaharai társadalmak politikai útvonalán tartósan jelen van, és nem tűnik ki mechanikusan a modernizációval. Sőt, pozitív példák láttán (India), talán a politika természetes velejárója is lehetne. S el lehetne fogadni azt is, hogy Afrikában éppúgy, mint másutt, az egyes embernek is van identitása, amely akár összetett is lehet. Bár ez utóbbi igencsak közhely, mégis hajlamosak vagyunk megfeledkezni róla, ha Afrikáról esik szó.

Kakasy Judit

Az afgánok Egy nép, amely a történelem túsza

Epstein, Marc: Les Afghans – Un peuple otage de l'Histoire. = L'Express, 2001. 2622. no. 54–62. p.

Nation-bruising, nation-building – Special report:

Fighting terrorism. = The Economist, 361. vol. 2001. 8244. no. 17–22. p.

Afganisztánban a szovjet Vörös Hadsereg 1979-es bevonulása óta polgárháború dúl. Az erőszak, a vérontás mindennaposá vált az országban. A világ figyelme azonban csak tavaly szeptember után terelődött az országra, és ennek következtében a terrorista csoportok elleni küzdelem mellett immár az egész világ értesülhet az ott történő eseményekről, és tudomást szerezhet a terrorista vezetők fogságában élő afgán lakosság szörnyű szenvedéseiről.

A terrorizmus az 1980-as évek elején vert gyökeret Afganisztánban. A szovjet csapatokkal szembeni ellenállás fontos részét képezte ugyanis az iskolás korú gyerekek radikális fundamentalista szellemű vallásos nevelése. Ezeket a külön erre a célra létrehozott iskolákat („*madrasi*”-ok) nemegyszer menekülttáborok közvetlen szomszédságában állították fel (például Peshavarban vagy Quettában), az anyagi hátterüket pedig szaúdi források biztosították (köztük Osama Bin Laden is). A „tanítás” során a mohamedán szunnita vallás elemei keveredtek a wahhabitizmussal és a deobandizmussal, vagyis két olyan indiai-pakisztáni irányzattal, amely teljesen eltért a pastuk hitvilágától. Mindezek mellett az ezekben az iskolákban tanuló gyermekek megismerkedtek a pastuk hagyományos „törvénykönyvével”, a „*pachtounwali*”-val is. Ezeknek az ideológiai hatásoknak az eredményeként született meg a radikális tálib mozgalom (amely szerint a Szent Háborúban, a jihadban harcoló katonák vagy „*ghazi*”-vá válnak [= hős, aki megölt egy ellenséges katonát], vagy pedig „*chahid*”-dá [= a jihadban elesett mártír, aki jutalmul azonnal a paradicsomba jut], az afgánok pedig a történelem foglyaivá váltak.

2001. szeptember 11-e után a nemzetközi közösségnek két feladata van Afganisztánban: először meg kell dönteni a tálib katonai uralmat, és meg kell semmisíteni a terrorista célpontokat (USA), ezt követően pedig újra fel kell építeni az országot (ENSZ), aminek első lépése az új afgán kormány felállítása az Északi Szövetség (tadzsik és üzbég erők), valamint a „bűnbánó” tálibok képviselőiből. A folyamatok koordinálásával és az érdekelt

felek közötti közvetítéssel az Amerikai Külügyminisztérium (a „State Department”) munkatársát, Richard Haass-t bízták meg, aki a munkája során szoros kapcsolatot tart fenn a 84 éves ex-uralkodóval, Mohammed Zahir Shah-val.

A nemzetépítés folyamatát azonban számos tényező nehezíti:

- a konszenzus hiánya a belső politikai erők között (pastuk, tálibok, Északi Szövetség);
- a pastu származású Mohammed Zahir Shah, egykori uralkodó népszerű ugyan, de hatalma nincsen, mivel a több mint negyedévszázados római száműzetése alatt szinte alig volt kapcsolata az országgal (1973-ban üzték el negyven évi uralkodás után);
- az „Északi Szövetséget” nem támogatják a pastuk (akik Afganisztán legnépesebb etnikumát alkotják), akiknek viszont nincsen széles körben elfogadott vezetőjük és ütöképes hadseregük.

Az új Afganisztán csak a Nemzetközi Közösség segítségével születhet meg. Ma is közel hat millió ember élete a külföldről érkező segélyszállítmányoktól függ. Az újjáépítéshez szükséges anyagi eszközök és szakembergárda biztosításában az ENSZ-nek van kiemelkedő szerepe, de saját sorsáról és a külső segítség hatékony felhasználásáról Afganisztánnak magának kell döntenie.

Mindezek mellett fontos kiemelni azt a tényt is, hogy a világ heroin-termelésének hetven százaléka Afganisztánból származik, ami óriási fegyvert jelent a tálibok kezében a nyugati civilizáció ellen folytatott terrorista háborújuk során. Amíg 1989-ben az ország ópiumtermelése 1200 tonna volt (amiből morfiumon keresztül végül 120 tonna heroin készíthető), addig ez a szám 1999-re 4600 tonnára nőtt. 2000 júliusában ugyan Afganisztán együttműködési megállapodást kötött az ENSZ egyik szakosított szervezetével (*UNODCCP: United Nations Office for Drug Control and Crime Prevention*), aminek köszönhetően az éves ópiumtermelés 95%-kal, 185 tonnára csökkent, ezt az együttműködést azonban Afganisztán a New York-i terrortámadásokat követően felmondta. Mindezek következtében drasztikusan lecsökkent az ópium ára: amíg szeptember 10-én még 700 USD-t kértek Afganisztán piacain egy kilogramm friss ópiumért, addig két héttel később már 100 USD-ért meg lehetett szerezni Jalalabad vagy Kandahar piacain a kábítószer. Noha az amerikai katonai támadások jelentősen visszavetették a kábítószer termelését és az ENSZ-korlátozás továbbra is érvényben van, erősen fennáll annak a veszélye, hogy az al-Kaida hálózat kezében lévő mintegy 2800 tonna ópium alacsony áron terítve elárasztja Oroszországon és a Balkánon keresztül egész Nyugat-Európát, sőt Ázsiát és Amerikát is. Ez a mennyiség ugyanis három évig biztos bevételt jelenthet az afgán termelőknek és a nemzetközi dealer-hálózat tagjainak, ezek a bevételek pedig biztosíthatják a folyamatos fegyvervásárlásokat, illetve az esetleges későbbi terrorista akciók szilárd anyagi alapját is jelenthetik.

Vadász Rezső

A kínai kisebbség Indonéziában és Malajziában

Eugene, K. B. Tan: From sojourners to citizens: Managing the ethnic Chinese minority in Indonesia and Malaysia. = Ethnic and Racial Studies, 24. vol. 2001. 6. no. 949–973. p.

Indonéziában és Malajziában számottevő kínai kisebbség él. Egy részük régebben, más részük pedig napjainkban érkezett a két országba. Az országok polgárai idegenként kezelik őket lényegében nem kapják meg az őket, kisebbségként megillető jogokat. A kínaiak